

Сураи Тақосур

*102-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 8-оят иборат аст.*

Ин сура аз машғул шудани мардум ба дунёи фонӣ ва ҷамъ кардани матои ночизи он ва ниҳоят ҳарис будан дар дӯст доштани моли дунё ва дигар корҳои пасти он то расидани марг ва бурдани онҳо аз қасрҳои то ба ғӯр сухан кардааст.

Инсон, ки ҳолӣ аз хато нест, машғули дунёи фонӣ шуда, дунёи боқиро фаромӯш месозад. Бинобар ин, дар ин сура тақдор омадани баъзе калимаҳо барои заҷру манъ ва огоҳ кунонидани онҳост. Аммо бинобар тақдози ин сура маълум мегардад, ки дар ҳар даври замон шахсоне ҳастанд, ба урфу одатҳои боқимондаи замони ҷоҳилият гирифтаанд. Онҳо пойбанди нангу номуси ҳамсоғон, маъишати шоҳона, иҷрои ҳавасҳои дунёӣ, даромади зиёд, ҷамъи молу симу зар ва ғайра шуда, иҷрои амалҳои ғайришаръиро ба худ раво мебинанд.

Рафта-рафта, дигар онҳо молу касби ҳалолро аз ғайри ҳалол фарқ накарда, бо ҳилаҳои гуногун бо далелҳои шубҳанок ҳаққи сағир, ятим, ғуқаро, мискинҳо ва ғайраро ба манфиати худ истифода мебаранд. Дар натиҷа мебинӣ, ки оҳиста-оҳиста дилҳои онҳо сиёҳ гашта, дар иҷрои амри илоҳӣ аз худ сустӣ нишон медиҳанд.

Ҳатто мешавад, ки баъзе аз инсонҳо сари худро ба сачдаи илоҳӣ набурда, расман Холиқи худро ғӯё фаромӯш месозанду молу сарвати дунёро ҷунон қиблаи ризои худ қарор медиҳанд, ки ғӯё онҳо ҳаргиз намерӯда бошанд.

Хатми ин сура дар хусуси ҷунин шахсони дунёпараст, ки дар боло зикри худро ёфт, сухан ронда, ба навъи азоби саҳт гирифта шудани онҳоро хабар медиҳад. Ин буд як нигоҳе ба мундариҷаи сураи "Тақосур".

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

*Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону
бениҳоят бораҳм аст.*

أَلْهَيْكُمْ التَّكَاثُرُ

Алҳакуму-т-такāсур. 1.

1. Шуморо ҳирси афзунталабӣ машғулу гофил сохт,

Яъне: Эй инсонҳо, хоҳиши ҷамъ кардани боигарӣ ва зиёд кардани адади фарзандон дар ин дунёи фонӣ (гузаро) шуморо чунон асири ғафлат сохт, ки дар дилатон барои муҳаббати Аллоҳтаоло ва фикри охират дигар ҷое боқӣ намонд! Шумо ҳамеша дар фикри он шудаед, ки чи тавр пулу сарвататон аз дигарҳо зиёдтар, манзилатон бузург ва зеботар, тарафдоронатон ҳарчи бисёртар бошад.

Меҳостед аз ҳама ҷиҳат ғолиби даврон бошед. Ин рафторатон то вақте идома ёфт, ки умри шумо ба охир расиду...

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

Ҳаттā зуртуму-л-мақобир. 2.

2. ҳатто ба гӯристонҳо расидед, қабрҳоро зиёрат кардед.

Эй мардум! Шумо дар афзун гардонидани молу авлоду тарафдорон ончунон ҳарисона машғул шудед, ки на тоъату ибодати Худо мекунед ва на барои рӯзи охират ягон тайёрий мебинед! Ин коратон, ҳатто то дами марги шумо ва то он лаҳзае, ки шуморо дар қабрҳо дафн карданд, давом кард.

Ин оятҳо барои шахсоне, ки дорои чунин сифатҳо мебошанд, панду насиҳат ва сарзанишу таҳдид аст.

Боигарии ин дунё ҳам лозим аст, лекин на ба дараҷае ба он машғул бояд шуд, ки охиратро фаромӯш кард. Боигарии дунёро низ бояд тибқи нишондоди Худованд сарф кард, на дар роҳи фисқу фасод ва на ба тарзи ғайришаръӣ. Даре нагузашта дар ҳолати ҷон додан, ҳақ ва дуруст будани ҳамаи ин суханҳоро хоҳӣ фаҳмид, аммо чӣ фоида? Акнун дер шудааст ва тавба кардан ва имон овардан дар он вақт дигар қабул нест.

Оид ба сабаби нузули ин сураи муборак дар баъзе ривоятҳо омадааст, ки ду қабилаи ансор бани Ҳориса ва бани Ҳорис байни

якдигар бо бисёрии адади авлод ва аъзоҳояшон фахр мекарданд. Агар ҳангоми баҳсу мунозира адади аъзоҳояшон кам меомад, онҳо ҳатто ба қабристонҳо рафта, шумори мурдагонро мегирифтанд. Ин кор онҳоро то дараҷае машғул сохт, ки аз тоъату ибодати Парвардигор боз монданд. Дар ин асно, Худованд ин сураро нозил карда фаҳмонд, ки ин кори шумо ба ғайр аз зиён ва исрофи вақт дигар ҳеҷ чизе ғоида намедиҳад. Инчунин инсон набояд ба гузаштагони хеш фахр кунад, балки ҳудаш ҳаракат ва амал кунад ва мартаба ва манзалати хешро дарёбад ва номи некро ба мероси фарзандон гузорад.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

Калла савфа таъламун. 3.

3. Не - не, (бояд ба ҳуш бошед), зуд аст, ки хоҳед донист.

Яъне дилқуб шавед, эй мардум, барои чӣ ҳамаи вақти худро дар тафохуру дар ҷамъ кардани пулу мол сарф намудед? Ҳаққо, ба зудӣ мефаҳмед, ки бахти инсони бохирад, дар ҷамъовариҳои пулу мол набудааст. Ояти зер боз ин мазмунро таъкидан баён месозад:

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Ќумма калла савфа таъламун. 4.

4. Боз ҳам не – не, зуд аст, ки (фарқоми афзунталабиро) хоҳед донист.

Такроран овардани як маъно барои инсони ғофил таъкид ва ҳушдор аст. Худованд бо илми азаляш медонад, ки инсон дар муҳаббати молу фарзанд хеле ҳарис аст. Ҳирс инсонро дар дунё ба ранҷу кулфатҳо гирифтор мекунад. Фаромӯш кардани Худо натиҷаи аз ҳама бадтарини ҳирс аст. Парвардигор дар ин оят такроран хабар медиҳад, ки ин гуна амалҳо дар охираат ҳеҷ ғоидае надоранд! Натиҷаи чунин амалҳоро шумо ба зудӣ хоҳед донист. Начандон дер вақти марғи шумо бирасад. Ба муҷарради талхӣ қон канданро чашидан нодурустии ҳамаи он амалҳоятон ба шумо маълум гардад, локин чи ғоида? Инсони гунаҳкор, чи дар ҳолати марғ ва чи баъди он, орзу менамудааст, ки бори дигар ба дунё ояду барои ободии қиёмати худ амалҳои солеҳро анҷом диҳад, локин ҳайҳот! Бори дуввум ба олам омадан одат нест, ҳарчи кардӣ, кардӣ! Ҳарчи мондӣ, мондӣ!

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٦﴾

Калла лав таъламуна ъилма-л-яқин. 5.

5. Не - не, агар ба илми яқин бидонед,

Шумо бояд аз ин роҳи пешгирифтаатон, ки он талаби моли дунёву мансаб аст ва охир шуморо ҳалок мекунад, боз гардед. Агар шумо дар ҳақиқат сабаби бадбахтӣ будани ин амали худро медонистед, ҳеҷ гоҳ ба ин дунё ва матои ӯ ин қадар машғул намешудед. Он тоъату ибодатеро, ки Аллоҳтаъоло фармуда буд, бо ихлоси том ба ҷо меовардед. Фирефтаи дунё шуда, аҳволи рӯзи Қиёмат ва сахтиҳои онро фаромӯш намекардед. Шояд аз ҳамин сабаб бошад, ки Расулаллоҳ (с) марҳамат карда фармуданд: **"Агар шумо медонистед он чиро, ки ман медонам, албатта, кам меҳандидед ва бисёр мегиристед"**.

لَتَرُونَ الْجَحِيمَ ﴿٧﴾

Ла таравунна-л-Ҷаҳим. 6.

6. албатта Дӯзахро хоҳед дид!

Ин оят ҷавоби қасами маҳзуф (рӯйпӯшшуда) аст, ки бо ҳарфи лом таъкид шудааст.

Яъне қасам ба Аллоҳ, эй мардуми ба дунё фирефташуда, албатта, Дӯзахро бо чашматон яқин мебинед!

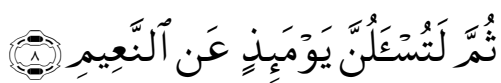
Олимон аз он сабаб ин қадар Дӯзах-Дӯзах мегӯянд, ки мавҷудияти он афсона нест. Ба ҳастии Дӯзах имон овардан фарз аст, чунки ин як рукни имон аст. Эй инсон! Агар ба ҳастии Дӯзах боварӣ дошта бошӣ, пас, чаро барои наҷоти худ фармудаҳои Худои таъолоро иҷро намеkunӣ?

ثُمَّ لَتَرُونَهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٨﴾

Сумма ла таравуннаҳа ъайна-л-яқин. 7.

7. Баъд аз он, албатта, Ҷаҳаннамро бо чаҳми яқин хоҳед дид!

Яъне Худованд боз таъкидан дар ҷавоби қасамҳои Худ фармудааст, ки эй касони ба неъмату мансаби дунё мағрур, эй касони Худову қиёматро фаромӯшкарда ва эй касони машғул ба ҳавою ҳаваси нафси худ! Эй инсонҳое, ки ба як маблағи ночиз дину диёнататонро фурухта! Албатта, барои шумо Ҷаҳаннам бо тамоми азобҳояш омода аст ва онро яқинан бо чашм мебинед!...

Ѓумма ла тус-алунна явмаизин ъанин наъим. 8.

8. Сипас, дар он рӯз аз неъматҳо албатта пурсида хоҳед шуд!

Яъне, эй шахси ба дунё мағрури инкоркунандаи рӯзи ҷазо! Оё ҳамаи ин неъматҳои дунё, ки ту аз онҳо бархурдорӣ, бесоҳибу беҳисобанд? Не! Албатта, ту дар охират аз неъматҳои истифода кардагӣ: боигарӣ, саломатӣ, тинҷию осоиштагӣ, хӯрданиву пӯшиданиҳо, зану фарзанд ва ғайра яқояк пурсида мешавӣ.

Хулоса, аз ҳамаи он чизе, ки дар ин дунё истифода бурдӣ, савол карда мешавӣ.. Чун ҳамаи ин неъматҳо шукр меҳостанд, ту дар дунё шукри он неъматҳоро накардӣ, акнун Дӯзахро дида истодаӣ, чӣ ҷавоб медиҳӣ? Худованд ҳуҷҷат баён карда меғӯяд, ки барои ту китоб ва Пайғамбар фиристодам, пас, чаро итоат накардӣ? Дар он вақт чӣ ҷавоб ҳам дода метавонӣ?

Иншоаллоҳ, бо ривоят кардани ҳадисе аз Расулаллоҳ (с) тарҷума ва шарҳи ин сураи муборақро ба охир мерасонем.

Имом Муслим аз Абу Ҳурайра ривоят кардаанд: "Расулulloҳ (с) шабе (ё рӯзе) аз хонаи худ баромаданд ва бо ҳазрати Абӯбакр (р) ва Умар (р) рӯбарӯ шуданд, ҳабиби Худо (с) аз онҳо пурсиданд: **"Чӣ чиз шуморо дар ин соат аз хонаҳоятон берун овард?"** Гуфтанд: "Гуруснагӣ, ё Расулulloҳ", Расули Худо (с) гуфтаанд: **"Қасам ба зоте, ки нафси ман дар яду қудрати Ўст, он чизе ки шуморо аз хонаатон баровардааст, маро низ аз хонаам баровардааст".** Баъд Расулulloҳ гуфтанд: **"Бо (ҳамроҳии) ман равон шавед".** Онҳо ба хонаи яқе аз бародарони ансор омаданд. Ў дар ин вақт барои овардани оби ширин рафта буд. Зани ансорӣ баромад, Расулulloҳ (с)-ро дид ва гуфт: **"Марҳабан ва аҳлан".** Дар ин ҳангом он ансорӣ (бозгашта) омад, чун ба Расулulloҳ (с) ва саҳобагонаш назар кард, гуфт: **"Алҳамдулиллоҳ, имрӯз ҳеҷ кас аз ман дида меҳмони боқадр надорад".** Он азизонро ба хона дароварду худ (ба берун) баромад. Пас, аз муҳлате бо хӯшаи хурмо омад. (Хурмоҳои) он хӯша баъзе пухта хушк шуда, баъзе нимпухта ва баъзе хом буданд. (Соҳибхона) онҳоро ба хӯрдан тақлиф кард ва худ корде гирифта берун баромадани шуд. Расули акрам (с) ба вай гуфтаанд: **"Аз куштани (ҳайвони) ширдор даст дор!".** Он ансорӣ, барои меҳмонхояш гӯсфандеро кушта таом пухт. Расулulloҳ (с) ва ёронашон таомро хӯрда, сер шуданд, сероб шуданд. Баъд он ҳазрат (с) ба Абӯбакр (р) ва Умар (р) хитоб

карданд: **"Қасам ба Зоте, ки чони ман дар яду қудрати Ёст, шумо аз ин неъматҳо дар рӯзи қиёмат пурсида мешавед! Агарчанде ки гуруснагӣ шуморо аз хонаҳоятон баровард ва то ба ин неъматҳо нарасидед (ба хонаҳоятон) барнагаштед".**

Дар фазилати ин сура аз Расулуллоҳ (с) ҳадисе боқӣ мондааст. Мо онро мазмунан нақл мекунем. Тиловат кардани сураи "Такосур" баробари тиловати 1000 ояти Қуръон аст, касоне, ки ҳар рӯз 1000-оят хонда наметавонанд, бояд сураи "Такосур"-ро бихонанд.

Поёни сураи "Такосур". Ва лиллоҳил ҳамд.

103-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда, аз 3-оят иборат аст.

Ин сураи муборак ба кӯтоҳии худ нигоҳ накарда, бисёр мазмуни баланд дорад. Он сабаби саодатмандӣ ва шақоватмандии инсонро баён мекунад ва инчунин василаи наҷот ё зиёни инсонро маълум менамояд.

Аз рӯйи ривояти ҳазрати Имом Шофеъӣ (раз) агар дигар сураҳо нозил намешуд, барои мусулмонон ҳамин сура кифоягӣ мекард. Агар ду нафар аз асҳоби Пайғамбар (с) ба ҳамдигар рӯбарӯ мешуданд, то ин сура ба якдигар намехонданд, аз ҳамдигар ҷудо намешуданд. Як ояти ин сура (ояти сеюм) сифати ҳақиқии уммати Ислоҳ ва вазифаи ўро баён кардааст.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмāни-р-Раҳīm

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

وَالْعَصْرِ

Ва-л-ъаср. 1.

1. Қасам ба аср (замон),

"Аср" гуфта намози асрро гӯянд, ки он афзали намозхост ё тӯли давреро гӯянд, ки инсон дар он зиндагӣ карда, умри худро аз